

Wet BIG voor tandartsassistenten

De zorgverlening door beroepsbeoefenaren wordt geregeld door de wet Beroepen Individuele Gezondheidszorg (wet BIG). Doel van deze wet is de kwaliteit van de beroepsbeoefening te bevorderen en te bewaken, en de patiënt te beschermen tegen ondeskundig en onzorgvuldig handelen door beroepsbeoefenaren.

Standpunt KNMT

Op grond van de wet BIG is het weliswaar – onder voorwaarden – toegestaan tandartsassistenten en preventieassistenten voorbehouden handelingen te laten uitvoeren, maar de KNMT acht dit met het oog op patiëntveiligheid zeer ongewenst.

Wat is geregeld in de wet BIG?

Een aantal handelingen is in de wet BIG gekenmerkt als voorbehouden. Dit zijn handelingen die onaanvaardbare risico's voor de gezondheid van de patiënt meebrengen als ze door ondeskundigen worden uitgevoerd. Tandartsen zijn zelfstandig bevoegd om de volgende voorbehouden handelingen uit te voeren:

- heilkundige handelingen;
- injecties;
- narcose (voor zover dit behoort tot de deskundigheid van de tandarts);
- het gebruik van radioactieve stoffen en ioniserende straling.

Tandartsassistenten zijn niet zelfstandig bevoegd, maar mogen wel in opdracht van een tandarts onder bepaalde voorwaarden deze voorbehouden handelingen uitvoeren.

Voorwaarden uitvoeren voorbehouden handelingen door tandartsassistenten

- de tandarts is deskundig en bekwaam tot indicatiestelling;
- de tandarts geeft opdracht per patiënt en indien nodig aanwijzingen en evalueert de uitvoering; de opdracht wordt schriftelijk vastgelegd in een protocol;
- de tandarts stelt vast dat de assistent bekwaam is om de voorbehouden handeling naar behoren uit te voeren*;
- de tandarts is fysiek in de praktijk aanwezig voor overleg, advies en de mogelijkheid van tussenkomst;
- de assistent handelt uitsluitend in en na opdracht van de tandarts;
- de assistent handelt volgens de gegeven aanwijzingen;
- de assistent stelt zelf vast of zij bekwaam is om de voorbehouden handeling naar behoren uit te voeren*;
- de assistent informeert de patiënt dat hij de voorbehouden handeling uitvoert in opdracht van de tandarts en vraagt de patiënt toestemming voor deze behandeling.

*Het opleiden van assistenten in de eigen praktijk door tandartsen onttrekt zich aan iedere vorm van controle en toetsing. Dit maakt het vergewissen van bekwaamheid voor anderen extra lastig.

Wat betekent 'toezicht en tussenkomst'? De tandarts bepaalt of toezicht en tussenkomst noodzakelijk zijn. Indien de tandarts dit noodzakelijk acht, kan hij direct toezicht houden door in de praktijk aanwezig te zijn of telefonisch bereikbaar te zijn voor het geven van aanwijzingen, overleg of een aanvullende opdracht. Dit is afhankelijk van hoe risicovol de behandeling en hoe bekwaam de assistent is. Een andere mogelijkheid is de aanwezigheid in de praktijk van een collega-tandarts die bereid is tot overleg of het geven van aanwijzingen.

Wanneer ben je bekwaam?

De beoordeling van de bekwaamheid laat de wet BIG over aan de tandarts en de assistent zelf. Uit tuchtrechtspraak volgt dat het gaat om subjectieve maar ook objectieve bekwaamheid. Dus zowel je eigen beleving (subjectief), maar ook aantoonbare scholing en ervaring (objectief). Vragen die je jezelf kunt stellen zijn:

- Ben je in staat om de reikwijdte van je handelen in te zien?
- En zou een andere werkgever in gelijke omstandigheden dat ook vinden
- Weet je wat te doen als het fout gaat?
- Heb je scholing (door de tandarts of bij een cursus) gehad op dit gebied?
- Voer je de handelingen frequent uit (heb je routine)?

Bekwaamheid is afhankelijk van wat je weet en wat je kunt. Op grond van werkervaring en verdere scholing kun je bekwaamheid hebben verkregen tot het uitvoeren van bepaalde handelingen. Collega's in dezelfde praktijk kunnen andere bekwaamheden hebben.

Als je denkt dat je niet voldoende bekwaam bent om een handeling uit te voeren, verwacht de wetgever eigenlijk dat je deze weigert. Het is natuurlijk wel moeilijk om een opdracht van je werkgever te weigeren. Probeer in dat geval met je werkgever (tandarts) te bespreken op welke wijze je wel voldoende bekwaamheid kunt verkrijgen om de handelingen uit te voeren.

Mag je alle niet-voorbehouden handelingen uitvoeren?

De wet BIG maakt onderscheid tussen voorbehouden en niet-voorbehouden handelingen. Niet-voorbehouden handelingen kun je nog verdelen in risicovolle en niet-risicovolle handelingen. Aan het delegeren van niet-voorbehouden handelingen zijn niet zoveel eisen gesteld. Dit betekent echter niet dat iedereen zomaar deze handelingen mag uitvoeren. Immers de tandarts moet ook waarborgen dat de patiënt kwalitatief goede zorg ontvangt.

Er zijn nog meer wetten naast de wet BIG waaraan medewerkers in de praktijk moeten voldoen, zoals de WGBO (wet Geneeskundige Behandelingsovereenkomst), wkkgz (wet Kwaliteit, Klachten, Geschillen Zorg) en de regels rond hygiëne en infectiepreventie.

Welke handelingen kan een preventieassistent zelfstandig uitvoeren?

Na het met goed gevolg afleggen van het examen van de cursus preventieassistent ben je voldoende bekwaam en in principe bevoegd om de volgende met name niet-voorbehouden handelingen in opdracht van de tandarts uit te voeren:

- uitvoeren van onderzoek ten behoeve van de preventiebehandeling (o.a. bepalen DPSI-score);
- opstellen van een plan preventiebehandeling;
- uitvoeren plaque-kleurtest;
- geven van voedingsadvies, voorlichting en instructie mondhygiëne en poetsinstructie;
- verwijderen van supra-gingivaal tandsteen en/of tandplaque;
- polijsten van elementen;
- lokaal fluoride appliceren.